

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw”

Adres redactie: ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Drukkerij Steenbergen, Slotlaan 220, Zeist

K. B. Holwerda

Naäman, Gehazi en de „onbetaalbaarheid” van God

(V, slot)

2 Koningen 5 : 15-27.

Het is dus eigenlijk de omgekeerde wereld geworden: in Israël dat is afgeleden naar verheidenste godsdienst is het de heiden Naäman die belijdt: de HERE is God, de HERE als enige, Deut. 6 : 4 v.

Een moeilijkheid lijkt evenwel, dat Elisa de gave die de Syriër hem aanbieden wil, weigert. Dus voor de tweede keer een voor ons gevoel vreemde bejegening van de generaal door de man Gods. Naäman was overdonderd door zijn redding. Is het verkeerd dat hij tastbaar bedanken wil? Is het verkeerd als een knecht van God eens een bewijs van waardering accepteert? Sámuel, de laatste richter, deed het toch óók wel (1 Sam. 9 : 7)? En heeft niet Elisa zelf de gemetselde bovenkamer in dank aangenomen van de sunamietische en haar man (2 Kon. 4)? Bovendien, hij hoefde het toch niet voor zich te houden? Wat had het niet een steun kunnen zijn voor de 'profetenzonen' in Israël die het echt niet zo makkelijk hadden, toen! Wat had Elisa er niet mee kunnen doen onder de vele armen van het volk, iedere keer dat er wéér oorlog kwam of honger in het oordeel van God! Er wordt gezegd: Elisa was onzelfzuchtig. Mannen als hij leefden in strenge ascese. En niet valt te ontkennen: het verkeer van Elia en Elisa en b.v. ook de Doper in Israël heeft iets héél sobers. Om niet hadden ze ontvangen, om niet ook te geven. En tóch mogen ze ook weer accepteren gastvrijheid van mensen, enz.

We komen er geloof ik uit, als we ons realiseren dat Elisa zo nadrukkelijk met een eed weigert. Het is niet een kwestie van onbaatzuchtigheid of soberheid zonder meer! Zo waarachtig als de HERE leeft, in wiens dienst ik sta, zegt hij. Hij bedankt voor het geschenk, juist om knècht van de HERE te zijn. Ik meen dat Elisa heeft bedoeld dat hier de volheid van Gods genade in geding was. De profeet weet wel wie hij voor heeft: een man, voor wie het heel gewoon was de dienaar van een god bij wie je baat vond, te honoreren. Meestal zelfs van tevoren in een geweldige offergave. 't Is ook geen kleinigheid die de Syriër heeft meegebracht! Want in ieder geval moest aan de afgoden stevig worden gedokt! Waar weer achter zit het hele heidense gedachtenpatroon: de zegen der goden is te koop. Het is uiteindelijk een vorm van ruil-

handel. Voor godengunsten moet je bloeden. En mensen die de goden in beweging kunnen krijgen toucheren een best honorarium. En dat was in Jorams dagen ook in Israël de geest, vergeet u het niet! De zogenaamde dienst van de HERE was toch volkomen op heidense leest geschoeid? Dát is toch het karakter van Dan en Bethel?

En zo wéigerde Elisa. Hij is niet een man die godenkrachten beheerst. Hij is maar knecht, loopjongen, spreekbuis van de HERE die alleen God is. Hij heeft geen gaven of krachten onder controle, alleen de HÉRE geeft die in genáde. Hij is geen tovenaar, maar man Góds. Dat moet Naäman weten, maar óver hem heen moet ook verheidenst Israël dat weten: 't is Isrels God die krachten geeft, van wie het volk zijn sterkte heeft. En zo ziet u hier: Elisa staande voor zijn knècht-schap aan God! Hij wil de HERE niet in de weg staan. Als er gedankt en beloond moet worden, — dan moet de HÉRE dat ontvangen, niet hij! Hiervoor heeft Elisa gevochten: dat de genade Gods genáde zou blijven. Hij verkondigt: inderdaad, de HERE alleen is God. Maar dan is Hij ook helemaal anders dan wat iemand als afgod mag willen vereren. De HERE laat zich niet gelijkschakelen. Hij laat zich niet dwingen. Hij laat zich niet betalen. Elisa heeft begrepen dat het dát was, wat God Israël via Naäman weer in wilde prenten: zoek de HERE, alleen God, naar waarde nóóit te danken. Elke poging om te komen met betaling, met verdienste, met wát ook van mensen, is God een gruwel! Mijn hoop, mijn kudde, uit vrije góedheid wil Ik u zijn: een vriendelijk Ontfermer.

En Naäman heeft de wenk begrepen. Dat Elisa afwijst van zichzelf, héénwijst: u hebt niet met mij, maar met de HÉRE te maken. Dat is óók wat: tot die klinkklare heiden, vol van heidense bijgedachten nog, is het door gaan dringen: je kunt de HERE niet betalen. Genade is onbetaalbaar. Én: het gaat God niet om iets van mensen, maar om die mensen zélf. Hij geeft zijn genade nooit tegen wélke tegenprestatie van mensen ook. En zo liet Naäman zich de weg wijzen, en hij moest die op zijn beurt zonder het te weten wijzen aan Israël en aan ons. Merkwaardige gedachte in een welvarende wereld, — welvarend althans, voorzover het óns gedeelte van de wereld betreft!

En Naäman gaat de HERE er niet bij aanhouden als de God die hem eens geholpen

heeft. Hij zweert de afgoden áf: laat me toch een last aarde geven, want uw knecht zal geen brandoffer of slachtoffer meer brengen aan andere goden dan aan de HERE. Het voorspel van: ze zullen komen van oosten en westen, en vóór Abrahams kinderen ingaan in het koninkrijk van God. Als de Kerk weigert, spreekt en handelt de heiden. Als Israël de hoogten doet roken, richt een naïeve heiden ergens verweg zijn altaartje op van lof en dank, de HERE plechtig toegezegd.

Ja, daar kun je op afdingen: het zat hem toch niet in de grond van Israël? Vanwaar dan die last aarde? Was God aan israëlietische bodem gebonden? Neen, en toch: Elisa komt niet tussenbeide. Hij laat hem met zijn aarde gaan in vrede. Moeilijker wordt het nog dat hij voorbehoud maakt vanwege zijn ambts-halve bezoeken van de tempel van Rimmon. Was er niet reden te over voor Elisa om in ieder geval dáár een stokje voor te steken: ge moet God meer gehoorzaam zijn dan de mensen, de dienst van de HERE die absoluut is gaat vóór de dienst aan koning Benhadad? Ja, had Elisa niet moeten zeggen: man, blijf in Israël. Er is toch ook zo iets als het adres van de gemeente Gods?

Wat hebben we een wetten voor Naäman, niet? Maar hij gaat zo meteen in vrede, naar het Woord van de man Gods! Want dé wet van de unieke God die HERE heet, staat in zijn hart, van genade die absoluut en onbetaalbaar is. Meer vergt de HERE van hem niet. Is hij niet een voorbode van Pinksteren, van de dienst wáár dan ook, in Geest en waarheid? Is het niet zo dat God zijn dienst halen gaat bij een huisaltaartje in Aram, en Israël straks verwerpt? God laat Naäman toe, te gaan in het huis van een god, die hij afgezworen heeft. Maar God neemt het níet als zijn éigen volk Hem als zo'n afgod gejegent! Want daar ging het maar om: wie is Gód, wie belijden ze?

Dan komt de 'staart van het verhaal'. Een beetje teleurstellend, geen happyending. En toch ook wel wat triest na het wonder van daarstraks. Maar we zóuden het toch niet meer behandelen als een sprookje? En dan blijkt dat dit slot bij dit gebeuren hóórt, en er niet bij hángt. Dit wat Gehazi overkomt bewijst eens te meer dat de geschiedenis-Naäman in alle opzichten voor Israël was bestemd, als lokken ten leven en als waarschuwing voor dood.

Was het erg dat Gehazi zo zijn ideaal had? Neen, de manier is natuurlijk niet goed, maar is de straf niet búiten verhouding? Ja, als het een moraliserend verháál is. Maar dat is het niet! Gehazi heeft níet gebééfd bij het geweld van Gods genade, en rustig ten koste daarvan zijn privé-idealen verzekerd. Maar dat was immers juist de zonde van Israël? Heel duidelijk heeft Elisa gewaakt voor de 'onbetaalbaarheid' Gods. Maar wat zijn knecht hier doet, is daar een finale streep door. 't Is niet wat hebzucht en wat leugens. Maar: waar wil Gehazi staan nu God zich geopenbaard heeft en beleden is als een God tegenover wie je niet je godsdienstplichten kunt inlossen, maar aan wie je alleen jezelf kunt geven. De God niet van afbetaling, maar van dankbaarheid. Het is duidelijk, dat Elisa, die door de

Geest zijn knecht heeft zien gaan, hem niet verwijt, dat hij zo zijn toekomstideaal had. Maar: was het de tijd om die schatten te nemen? Gehazi, kon dat nú? Kún je van de gelegenheid gebruik maken als God júist zijn alleen-God-zijn bewijst in ónbetaalbare genade? Dat was de zonde van Gehazi: het afbreuk-doen aan de onbetaalbaarheid van God. En dat dan Gehazi voortaan de plaag van Naáman, het symbool van de dood in zijn geslacht ronddraagt is erg. Maar het is óók, nèt zo goed als de reiniging van Naáman: prédi-

king aan Israël, van de God die doodt èn doet leven. En die niet duldt dat iemand aan zijn genáde tornt! De God die helemaal vóór mensen is, maar dan ook niet verdragen kan, als ze iets hebben buiten Hem. Óók iets voor ons, moderne mensen in een half-welvarende wereld: de boodschap van het doodssymbool van Gehazi. Hebben wij deze Gód graag? Willen wij ván Hem zijn? Wordt zijn genáde door ons ook verduisterd?

De HERE is uit op het leven. Wie Hem zo niet wil, pleegt zelfmoord.

Zij die, verschrikt door de confrontatie met dit kernvraagstuk, willen schuilen bij de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk, of het pleit gaan voeren voor de „vrije” kerk, lopen het gevaar de ernst en de aard van het wettelijke vraagstuk te miskennen.

Het feit dat we met z'n allen in de misère zijn geraakt, is toch het duidelijkste bewijs dat we een gemeenschap, een landelijke gemeenschap vormden, en dat het kerkverband als een stuk levende realiteit werd ervaren. Ik ben bang, dat in vele gevallen het verlangen naar een „vrije” kerk voortkomt uit een verlangen naar rust, maar een rust van eigen problemen. Dat zou betekenen, dat het afwijzen van een kerkverband ten diepste voortkomt uit een vlucht uit de werkelijke problemen, die alle vrijgemaakte behoorden te raken.

Kerkelijk Leven

ENKELE OPMERKINGEN

OVER DE ZOGENAAMDE „VRIJE” KERK

Door de kerkelijke verwickelingen van de laatste tijd is de gedachte van de zgn. „vrije” kerk actueel geworden. Ook in dit blad is verschillende malen met sympathie over de „vrije” kerk geschreven.

Eén en ander geeft aanleiding tot een nadere bezinning. Een proeve van deze bezinning gelieve de lezer hierbij aan te treffen.

Onder een „vrije” kerk kan men verschillende zaken verstaan.

In de eerste plaats gebruikt men deze term om aan te geven dat er een volledige scheiding bestaat tussen kerk en staat. In deze betekenis is de „vrije” kerk bij ons niet in discussie. Voor een scheiding van kerk en staat, daar zijn we allen voorstanders van.

In de tweede plaats gebruikt men de term ook in overdrachtelijke zin. De kerk wordt „vrij” genoemd, omdat ze zich heeft losgemaakt van iedere tyrannie. Alleen het Woord van God heerst. Alle menselijke heerschappij is de kerk vreemd. Ook over deze zaak is er in onze kerken geen verschil van mening.

In de derde plaats dan wordt er van „vrije” kerken gesproken om een situatie aan te geven, waarbij de plaatselijke kerken niet zijn aangesloten bij een kerkverband, waarbij de belijdenis niet fungeert als akkoord van kerkelijke gemeenschap, en waarbij de samenwerking tussen de plaatselijke kerken een ad-hoc karakter bezit.

Het is in deze laatste betekenis dat de gedachte van de „vrije” kerk verschillende malen onder ons is gelanceerd, en waarover ik het in dit artikel dan ook zal hebben.

Eén opmerking vooraf is reeds op zijn plaats. Het feit dat bij „vrije” kerken de belijdenisgeschriften niet fungeren als een akkoord van kerkelijke gemeenschap, betekent geenszins dat de belijdenis in deze kerken in discrediet is geraakt. Dat verwijt wordt de voorstanders van de „vrije” kerken vaak naar het hoofd geslingerd. Maar dat verwijt is volkomen onjuist. Binnen eigen gemeente kan de belijdenis zeer goed functioneren en ten volle uitdrukking geven aan het geloof van de kerk in de Here Jezus Christus. Nochtans hoeft dit niet te betekenen, dat men in het contact met andere plaatselijke kerken als maatstaf van selectie ook deze belijdenis hanteert.

HISTORISCH

Het verlangen naar een „vrije” kerk is uiteraard opgekomen door de bittere ervaringen die wij hebben opgedaan met de zgn. meerdere vergaderingen. Dat verlangen verdient begrip. Het schandelijk onfatsoen, dat bedreven wordt in deze kerkelijke vergaderingen, is weezinwekkend. Men schijnt ter vergadering totaal te vergeten, dat het regiment van onze Here Christus geestelijk van aard is! Liefde en barmhartigheid zijn geweken; stemverhouding en formulier zijn daarvoor in de plaats getreden.

Niettemin, er wordt naar mijn gevoel een fout gemaakt, wanneer men uit de slechte praktijk van de meerdere vergaderingen concludeert, dat er dan maar helemaal geen meerdere vergaderingen moeten gehouden worden. Of, dat men uit het slecht functione-

ren van het kerkverband concludeert, dat het nu maar afgelopen moet zijn met het hele kerkverband.

Ik wil hier wijzen op een naar mijn mening betrekkelijk veel voorkomend misverstand. Dat is namelijk dit misverstand, dat men meent dat wij in de kerkelijke misère zijn geraakt vanwege het bestaan van het kerkverband. De redenering die ik dan veel hoor is deze, dat men zegt, dat het bestaan van het kerkverband er de oorzaak van is dat b.v. de kwestie Groningen-Zuid op alle kerkeraadstafels is gekomen, met als gevolg een uitspraak van de synode, éénmaal en andermaal, met als gevolg een Open Brief, met als gevolg een synode-uitspraak over een der ondertekenaars van de Open Brief, met als gevolg alle misère van schorsingen en afscheidingen. Zou er geen kerkverband geweest zijn, dan zou, aldus nog steeds deze veelgehoorde mening, Groningen-Zuid Groningen-Zuid gebleven zijn, en zou deze kwestie andere kerken niet hebben verwoest.

Deze mening nu acht ik te berusten op een misverstand. De vrijgemaakte kerken hebben een gemeenschappelijke geschiedenis. Juist die geschiedenis heeft ze verbonden tot één gemeenschap, een landelijke gemeenschap. De Vrijmaking van 1944 en latere jaren was geen locale zaak, beperkt tot plaatsen als Kampen of Bergschenhoek. De inzet van de Vrijmaking was veel breder; het was duidelijk iets dat alle gereformeerden aanging, in heel het land. Zo zijn de vrijgemaakte kerken ontstaan, kerken die het nationale merk met zich meedroegen.

Voor deze kerken nu, over het hele land verspreid maar toch één gemeenschap vormend, deed zich al spoedig één groot kernprobleem voor, dat direct betrekking had op het bestaan van die kerken. Dat was het vraagstuk van de zgn. doorsaande reformatie, óf, de keerzijde van hetzelfde vraagstuk, de verhouding tot andere christenen en andere kerken, met name tot de synodale kerken.

Op dit punt nu is het conflict in Groningen-Zuid uitgebroken, en op hetzelfde punt worden de vrijgemaakte kerken in het hele land gebroken. Het conflict in Groningen-Zuid werd en wordt ons aller conflict.

De breuk in onze kerken is er niet gekomen door b.v. de kwestie-Goossens. Gedurende meer dan tien jaar heeft de kwestie-Goossens de gemoederen bij ons bezig gehouden, deze kwestie heeft, naar ik meen, op vier generale synodes gediend. Het kerkverband was er ook hier de oorzaak van dat deze kwestie jaar in jaar uit op alle kerkeraadstafels terecht kwam. Toch heeft deze zaak nooit geleid tot een breuk in de Nederlandse vrijgemaakte kerken. Waarom niet? Ook hier werkte toch het kerkverband als de automatische verspreider van kerkelijke onrust?

Het antwoord moet luiden, dat het hier een kwestie betrof, die hoe ernstig van aard ook, uiteindelijk niet de identiteit van de vrijgemaakte kerken raakte.

Maar dat deed de kwestie Groningen-Zuid met al zijn neveneffecten wél!

Want wat in Groningen-Zuid aan de orde was, betrof wel onze identiteit. Hier was een kernvraagstuk op tafel gelegd: wie zijn wij, vrijgemaakte christen? Hoe zijn wij, vrijgemaakte kerken?

BIJBELSE GEGEVENS

De afzonderlijke Schriftgegevens over de relatie, waarin de kerken uit het Nieuwe Testament tot elkaar staan, zijn zeer summier, en geven geen duidelijk rechtstreeks antwoord op onze vragen.

Duidelijk is wel, dat iedere plaatselijke gemeente in het Nieuwe Testament alles bezit wat haar volledig tot kerk maakt. Maar daarmee blijft de vraag bestaan hoe nu de onderlinge verhouding is tussen al deze volwaardige kerken.

Een verwijzing naar het bekende apostelconvent van Jerusalem, zoals dat beschreven is in Handelingen 15, geeft weinig uitsluitel. Is daar nu sprake van een vergadering van leden van verschillende kerken, óf alleen van leden van de gemeente van Jerusalem? En als dat laatste het geval is, zoals, naar ik meen, de meeste exegeten van oordeel zijn, wat is dan de aard van het gezag van de beslissingen van dit convent ten aanzien van de andere kerken? Het boek Handelingen geeft ons op deze en dergelijke vragen geen eenduidig antwoord.

Zoekt men overigens verder naar de diepere gronden voor de keuze voor deze of gene vorm van een kerkelijke samenleving, dan komt men al spoedig terecht bij de visie die men heeft over wat de kerk nu eigenlijk is.

Beschouwt men met Kuyper in diens Stonelezingen de kerk als een „vergadering van gelovigen”, „een schare van in vereniging optredende belijders”, „er zijn niets dan gelovige, belijdende personen”, dan komt het accent ten aanzien van de zichtbare verschijningsvorm van de kerk en de kerkenorganisatie vanzelfsprekend te liggen op de lokale gemeente, op de plaatselijke kerk, die autonoom is.

Binnen de gereformeerde traditie zijn er altijd mensen geweest, die op grond van dit uitgangspunt het pleit hebben gevoerd voor „vrije” kerken. Kuyper zelf evenwel heeft een zekere terughoudendheid betracht in de praktische uitwerking van het bovenaangeduide uitgangspunt, wanneer hij verschillende malen wijst op de „verplichting tot correspondentie” van al deze plaatselijke kerken, en daardoor dan ook komt tot een vorm van kerkelijke organisatie, die reeds in de Dordtse Kerkenorde was vastgelegd. Bij Kuyper zien we twee elementen: enerzijds de nadruk op de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk en daarom slechts het confederatieve karakter van het kerkverband; anderzijds een kerkverband, dat duurzaamheid bezit, en dat als een organisch geheel functioneert.

Beschouwt men echter, met een figuur als Hoedemaker, de kerk vooral en allereerst onder het aspect van het Lichaam van Christus, dan zal de aandacht veel minder vallen op de zelfstandigheid van een plaatselijke kerk, maar veel méér op de onverbreekelijke eenheid van de kerk. Het kerkverband is dan niet confederatief van aard, maar bezit uit zich zelf en in zich zelf reeds waarde en gezag, omdat het de uitdrukking is van de eenheid van de kerk.

Wéér geheel anders zal de vorm van kerkelijke organisatie er kunnen uitzien als de kerk wordt beschouwd als het „Gods volk onderweg”, of als het Dominium Christi, het domein waar Christus reeds de heerschappij voert.

Het is zeer goed mogelijk om kritiek uit te oefenen op onderdelen van alle hierboven genoemde visies op de kerk, dat neemt niet

weg, dat de kern van al deze visies een legitieme plaats behoort te hebben binnen de ruimte van de christelijke kerk.

Het komt mij voor, dat het vraagstuk van de beste kerkelijke organisatievorm in de allereerste plaats een vraag is van doelmatigheid, van doelmatigheid in bijbelse zin. Ik denk dan hierbij aan het doel, dat Paulus zo mooi omschrijft in Epeze 4: de mondige kerk, die steeds meer toegroeit naar Hem toe, die het hoofd is, Christus.

Is het inzicht gewonnen, dat vormen van kerkelijke organisatie beoordeeld moeten worden naar deze doelmatigheidsnorm, dan is de weg vrij naar een open instelling bij de waardering van de diverse vormen die zich aan ons voordoen. De éne vorm van kerkverband hoeft dan niet per se verkeerd te zijn, en de andere per se goed. Men krijgt er oog voor dat omstandigheden zich wijzigen, dat tijden veranderen en dat dat zijn invloed heeft op de organisatie van het kerkelijke leven.

Hier hebben wij nu duidelijk een gebied, waar zich een stuk christelijke vrijheid behoort te manifesteren.

ONTWIKKELING

Gegeven nu de situatie, waarin wij binnen de vrijgemaakte kerken — of beter uitgedrukt: buiten de vrijgemaakte kerken — zijn verzeild geraakt, komt de vraag naar voren, wat nu voor ons doelmatig is, doelmatig in de hierboven omschreven zin des woords.

Aan dit doelmatigheids criterium zitten twee aspecten. Enerzijds geeft men zich bij de hantering van het criterium rekenschap van de geografische, sociale, maatschappelijke en kerkelijke situatie waarin men zich bevindt, anderzijds brengt men in rekening het doel, het geestelijke doel dat men voor ogen heeft.

Ik geef een bekend voorbeeld uit de kerkgeschiedenis. De Dordtse Kerkenorde moet in de Nederlandse situatie van de 17de tot en met de 19de eeuw gewaardeerd worden als een uiterst doelmatige Kerkenorde.

Het hele leven speelde zich toentertijd af binnen de beperkte ruimte van één bepaalde plaats. Dáár werd men geboren, dáár leefde men, en dáár werd men tenslotte ook begraven. Het gros van de dagelijkse contacten was gelegen binnen de plaats van inwoning.

Toch was ook toentertijd de bevolkingsdichtheid nog zodanig, dat ontmoetingen met andere plaatsen mogelijk waren. Kortom, de geografische en sociale voorwaarden voor het functioneren van een kerkverband waar de nadruk lag op de zelfstandigheid van de plaatselijke kerk waren volledig vervuld. En tegelijk bleek, dat een dergelijke gedecentraliseerde organisatievorm de grootste stimulans kon geven aan de geestelijke groei van de gemeente. Tegenover de centralisatie van een Roomse hiërarchie stelde de Reformatie in dit land een decentralisatie naar plaatselijke kerk. In een zelfstandige plaatselijke kerk, verbonden met vele andere plaatselijke kerken, kon de mondigheid van het gewone kerklid het beste tot zijn recht komen. In de beslotenheid van plaatselijke gemeente konden pastoraat en catechese bloeien. En ook de roeping van de kerk het licht der wereld te zijn, kon het beste gerealiseerd worden, in de directe omgeving van eigen stad of dorp.

Die Dordtse Kerkenorde was ongetwijfeld een goede kerkenorde.

Inmiddels, een ieder zal dit erkennen, is het aangezicht van deze wereld veranderd. Ook in ons land hebben zich gedurende de laatste vijftig jaren grote veranderingen voltrokken. Wij hebben een eerste industriële revolutie meegemaakt en momenteel beleven we de tweede industriële revolutie. De bevolkingsdichtheid is enorm toegenomen. Het hele schema van wonen — werken — ontspannen heeft zich grondig gewijzigd.

Wat hebben deze veranderingen nu betekend voor de organisatie van de kerk? Ik geloof dat de geografische en sociale voorwaarden, welke ten grondslag lagen aan de Dordtse kerkenorganisatie totaal veranderd zijn. Tegenwoordig wonen we in dorp A, we hebben ons werk in stad B en in de zomerweekenden zijn we te vinden op eiland C. Ons leven speelt zich af op vele verschillende plaatsen. Onze gezichtseinder reikt veel verder dan de plaats waar we toevallig wonen. Dit

zal betekenen, dat de ontwikkeling van de tijd andere organisatievormen zal oproepen, waar die zelfstandigheid van de plaatselijke kerk een veel minder grote rol zal spelen. Waarom? Omdat de plaats, waar we wonen, een veel minder relevante zaak is geworden dan zij vroeger was.

Ook ten aanzien van de roeping van de kerk in de wereld kan men gewagen van een optredende schaalvergroting. Naast het werk in eigen stad of dorp, komen er steeds meer taken in regionaal verband, en ook landelijk verband. Zelfs internationaal krijgen de kerken steeds meer met elkaar te maken. Ik denk b.v. aan taken als evangelisatie, zending, allerlei vormen van barmhartigheidswerk, zoals bejaardenzorg, maatschappelijk werk, kinderbescherming. Ik denk ook aan taken als opleiding en training, aan sociaal werk, aan zorg voor militairen, zeelieden; aan leeuverspreiding en bijbelvertaling.

Er zijn tegenwoordig tal van taken voor de kerk, waarvoor een organisatievorm, die berust op de zelfstandigheid van een plaatselijke gemeente, steeds minder doelmatig is. Het kerkelijk leven in de Nederlandse situatie van nu krijgt steeds meer behoefte aan nieuwe organisatievormen, die naar mijn mening een meer centraliserend karakter zullen hebben.

Aan deze overkoepelende organen zou een eigen bevoegdheid en een eigen gezag toegekend moeten worden.

Het komt mij voor, dat in dit licht gezien, zij die pleiten voor „vrije” kerken de klok achteruitzetten. Een kerkelijke samenleving in de vorm van „vrije” kerken past niet meer in de sociale en geografische structuur, die in Nederland zijn beslag heeft gekregen. En een dergelijke vorm van samenleving is ook ongeschikt om de opdracht die de kerk in de wereld heeft tot een goed einde te brengen. De „vrije” kerken als samenlevingspatroon acht ik in de huidige situatie dus ondoelmatig.

Er is echter nog een andere, een gewichtiger reden, waarom „vrije” kerken ondoelmatig zijn.

J. G. van Oord

Wij hebben als vrijgemaakte christenen 25 jaar lang in het isolement verkeerd. Dit isolement hebben we bewust verkozen. Het is ons maar zéér ten dele opgelegd. Dit isolement is de oorzaak geworden van de crisis, waarin we zijn komen te verkeren. De Open Brief heeft protest aangetekend tegen de koers, welke er in onze kerken op gericht was dit isolement te versterken en te canoniëren.

Wanneer wij als uitgestoten groepen vrijgemaakten eigen bestaan trachten te continueren in „vrije” kerken, dan vervallen wij opnieuw in het isolement. De vrijheid van de „vrije” kerken zal maar al te gretig gevonden worden in een groepsbeleving van gelijkgestemde zielen met gelijkgestemde gedachten. Nodig is echter wat anders: om toe te kunnen groeien naar het hoofd van de kerk, dat is Christus, is het dringend nodig dat wij verlost worden van de verengende greep van onze eigen particuliere kerkhistorie.

CONCLUSIE

De conclusie van mijn overwegingen zijn wel duidelijk: we moeten **niet** aankoersen op „vrije” kerken. „Vrije” kerken brengen ons niet de oplossing van onze problemen. Ook de ontwikkelingen in samenleving en maatschappij wijzen een andere weg dan die der „vrije” kerken. Wij moeten bevrijd worden uit het isolement waarin wij, hoofdzakelijk door eigen schuld, verstrikt zijn geraakt.

Het komt mij voor, dat „vrije” kerken geen aanvaardbare oplossing is voor de situatie waarin wij als uitgebannen vrijgemaakten verkeren. Het is hoogstens aanvaardbaar als noodoplossing voor de korte termijn.

TE BERDE

Een van de heerlijke zaken van de vakantietijd is dit dat men ook vakantie heeft van kerkelijke vergaderingen. Het is dan ook tegelijk merkwaardig rustig op het kerkelijk erf.

Het zal wel geen blijvende stilte zijn.

Maar wie zou dat niet begeren?

Intussen is er iets heel merkwaardigs in dit stilte gedurende de vakantie. Als heel dat kerkelijk „bedrijf” twee maanden kan wachten, omdat zo'n beetje iedereen die erbij betrokken is ergens in de zon zit, dan kan het natuurlijk ook langer dan twee maanden wachten. Van de geboden des Heren krijgen we immers geen vakantie.

Die gelden altijd en overal en het volbrengen van Zijn wil gedooft ook geen uitstel.

Verschillende kerkelijke kwesties gedogen blijkbaar wel uitstel. Het is niet voor het eerst dat me dit vakantieverschijnsel opvalt. Het was andere jaren ook zo. Er wordt duidelijk gerekend met de vakantieplannen van de medespelers.

Maar als de spelers het zich veroorloven kunnen de zaken twee maanden stil te zetten, dan kan het natuurlijk ook voor goed stil gezet worden.

En dat zou heerlijk zijn en het wordt dan ook hoog tijd. Dat het kan wordt bewezen door de praktijk.

van, zeg maar, twee jaar worden. De betrekkelijke Een beding van twee maanden kan ook wel een beding betekenis van alle zaken die ons de laatste jaren hebben bezig gehouden, wordt er wel door aangetoond.

Als kerkelijke bladen, waaronder ook het onze, zich veroorloven kunnen enkele weken niet te verschijnen, dan kunnen we ons ook veroorloven helemaal niet meer te verschijnen. En als alle kerkelijke bladen ophielden te verschijnen, zouden er waarschijnlijk heel wat kwesties minder zijn.

—o—

Over een in deze kolom eerder gemaakte opmerking dat zij die vakantie kunnen houden, behoren tot een bevoorrechte klasse van de maatschappij, ontving ik een reactie, die ik hier graag doorgeef. Ik had vooral het ook op het verschil tussen hen, die het zich geldelijk wel kunnen permitteren met vakantie te gaan en zij die dat niet kunnen.

Maar er is nog een grote groep die niet met vakantie gaat. Dat zijn onze zieken, en vooral de langdurig zieken, die soms al voor jaren aan hun bed gekluisterd zijn.

Ze behoren vaak tot de „vergeten” groepen.

Het is niet goed als er vergeten groepen zijn, op welk gebied dan ook. Hen in onze gebeden en aandacht blijvend te gedenken, naar hen om te zien, is nu een van die geboden des Heren, waarvan we geen vakantie krijgen.

Gelukkig wordt er op dit gebied door verschillende instanties ook al heel wat gedaan.

Maar het is goed te bedenken dat men inderdaad door de Here bevoorrecht is, als men van tijd tot tijd met vakantie kan gaan. Dat zal het mee-leven en het mee-bidden met allen, die getroffen zijn door leed, des te groter maken.

—o—

Als de stilte van de vakanties, die nu zo ongeveer achter de rug zijn, geen stilte voor de storm is maar een begin van een blijvende „stilte” en als de stilte van de vakantie met zich meebrengt dat we meer aandacht krijgen voor hen, waar omheen het vaak te stil is, dan is ook deze vakantieperiode niet voor niets geweest.

AMELINK

D. W. L. Milo

Geweldloze revolutie

(3)

GEEN AARDSE MACHT

Hebt uw vijanden lief,
bidt voor wie u vervolgen,
opdat gij kinderen moogt zijn
van uw Vader. Matth. 5 : 44

Terwijl het giste in de zwarte gelederen, terwijl er steeds meer confrontaties met het blanke geweld plaatsgrepen, ontstonden allerlei negerorganisaties. Deze werkten soms parallel, soms over elkaar heen, soms tegen elkaar in. In de behoefte aan coördinatie werd een conferentie van zuidelijke Christenleiders georganiseerd, welke in 1961 ds. M. L. King als voorzitter koos. Van die datum af stond het parool van de geweldloze revolutie vast.

Ds. King was alleen in de kwestie Rosa Parks naar buiten opgetreden; maar vanaf zijn jeugd was hij opgegroeid met de wens: iets voor de bevrijding van zijn volk te mogen doen. Hij was een begaafde kop, een intelligent spreker, een blijmoedig mens; hij had het sterke gevoelsleven van zijn vader leren beheersen met de kalmte en de meditatie, die hij van zijn moeder erfde. Hij had van jongsaf de neger-armoede leren kennen, de grote kindersterfte, de ontrecting, het brute mishandelen van weerloze negers door het blanke gezag, het lynchen van broeders door knokploegen.

En ds. King was christelijk opgevoed. Zijn grootvader en zijn vader waren predikant geweest in dezelfde kerk, waar hij later herder zou worden. Hij had begrepen en gepredikt, dat wraak geen oplossing van ons levensprobleem biedt, eerder een escalatie, een toespitsing van de haat ontwikkelt en de dader zelf straft. Het was hem duidelijk dat het beter is kwaad te ondergaan dan te bedrijven. Hij leerde zijn mensen, dat het geen schande is kinderen van slaven te zijn — maar wel om kinderen van slavenhouders te zijn!

Bij de prediking van passiviteit leerde King, dat het buigen voor het kwaad minder effectief is dan het geweldloos verzet tegen het kwaad. Het kwade moet worden overwonnen door het goede. Hem die ons slaat moet ook de andere wang worden toegekeerd; maar dan niet zo dat de verdrukker de gelegenheid krijgt om van kwaad tot erger te komen — maar zo dat hij tot schaamte, inkeer en verzoening mocht komen. Hier was voor ds. King maar één middel voorhanden: christelijke, onbaatzuchtige liefde, die het welzijn, het geluk, de innerlijke vrede van de naaste beoogt; liefde, die ontsproten is aan de behoefte van de naaste aan medemenselijkheid. Al het menselijk leven is immers op alle mensen betrokken? Alle mensen zijn toch broeders, naar Gods beeld geschapen? Dan moest de christelijke liefde de enige mogelijkheid zijn, om een verscheurde en zich verterende samenleving te genezen.

Tot zover zag ds. King de oplossing liggen. Maar hij moest jarenlang zoeken om de praktisch-bruikbare methode te vinden, om deze bezielende gedachte aan zijn volk te verkopen. Hij zocht het intellectuele machtsapparaat, het filosofisch systeem, dat de haat der blanken zou overwinnen, en dat de blanke als broeder zou terugwinnen. Deze kracht zou bepaald geen aardse macht mogen zijn; slechts de kracht van het Evangelie zou sterker zijn dan alle blank geweld. Op het moment dat ds. King als negerleider werd gekozen had hij

zijn wijsgerig systeem gereed. Daarbij had hij diverse gedachten ontleend aan andere denkers.

H. D. Thoreau (1817-1862), schrijver van de essay „Over de burgerlijke ongehoorzaamheid”, had grote indruk gemaakt reeds op de student King. Deze had gesteld: „onrechtvaardige wetten moeten niet worden erkend, maar weerstaan”; „als de overheid van u verlangt onrecht jegens de naaste te bedrijven, dient ge de wet te schenden”; „geen collaboratie met het kwaad!” (Tussen haakjes: deze Thoreau was dezelfde denker, die in ons land Frederik van Eeden aanzette tot het stichten van de idealistenkolonie Walden.) Student King, die het humanistisch karakter van Thoreau's denken onderkende, greep hiervan toch wel de idee: dat wetten niet klakkeloos mogen worden uitgevoerd, wil men zijn geweten schoon houden. Een idee, die bij hem als Schriftgelovige aansloeg: Gode meer gehoorzaam dan mensen.

Van W. Rauschenbusch leerde King, dat het evangelie betrekking heeft op de gehele mens, voor wat zijn ziel en lichaam, zijn geestelijk en materieel welzijn betreft. Hieruit distilleerde King, dat het christendom niet zijn taak volbrengt wanneer het de mens in onmenselijke verhoudingen laat liggen en afscheept met de hoop op een beter hierna-maals; niet de ziel — maar de gehele mens moet verlost worden, wil het christendom geen fictie zijn.

Van Socrates waardeerde King de moed, om in het aangezicht van de dood pal te staan voor wat deze als waarheid zag. Maar meer nog respecteerde hij Maarten Luther, die ditzelfde deed in het aangezicht van de kerkelijke machthebbers.

Lezing van Karl Marx verhevigde zijn wens naar sociale rechtvaardigheid. Hij wees echter de wereldse methodes van Marx volkomen af; en leerde het rassenprobleem zien niet als een politieke maar als een morele zaak. De rassenscheiding — zo zag hij — is een schandelijke ontkenning van de eenheid, welke wij in Christus belijden.

Vooral Ghandi heeft sterke invloed op King gehad. Deze had door zijn geweldloze revolutie het Indiase volk bevrijd van engelse overheersing. Ghandi maakte hem duidelijk: dat een revolutie goed moest worden voorbereid; door eindeloze training in zelfbeheersing, zelfkritiek, loutering. De geweldloze actie moet meer presteren dan het geweld. In de krachtmeting mag de tegenstander niet verlaagd worden, maar moeten de medestanders worden opgeheven tot een hoger niveau dan de „vijand”. Praktische ervaring moet worden opgedaan in het „toekeren van de andere wang”; dat wil zeggen dat men niet meer bang moet zijn de gevangenis in te gaan en mishandeld te worden.

Tenslotte noemde King ook de vrijzinnige theoloog dr. L. H. DeWolf, King's leermeester, die hem duidelijk had gemaakt, dat wij met een persoonlijke God — niet met een mythe, een begrip — en daarom met de waardigheid van de menselijke persoonlijkheid te maken hebben.

Maar in al deze dingen waren het de beginselen van Christus' Bergrede, die Kings inzichten richtten, vormden en grond gaven. Christus heeft ons zelf de weg gewezen om

de meeste te zijn: door anderen de voeten te wassen. Christus zelf wees ons de weg naar de overwinning: door recht en gerechtigheid na te jagen, door ootmoedig te leven; door God en de naaste lief te hebben. „De praktische oplossing van de grootste menselijke vraagstukken is gegeven in termen van een liefdes-ethiek”, zo concludeerde ds. King. „Christelijke liefde is daarom onbaatzuchtige liefde; zij zoekt zichzelf niet, maar zij beoogt het welzijn van de naaste. Christelijke liefde moet de enige mogelijkheid zijn om een verscheurde mensheid te herenigen. Alle andere krachten zijn aardse machten; maar de kracht der liefde is boven-aards. Via de kracht der liefde zal God het laatste woord hebben. De geweldloze mens weigert niet alleen op zijn naaste te schieten — hij weigert zelfs hem te haten. Liefde impliceert handelen. Liefde verandert de medemens”.

Het moet mogelijk zijn een aantal bezwaren te maken tegen een „wijsbegeerte der liefde”, die naast de Schrift is gebaseerd op, althans gevoed door, theorieën als van Thoreau, Ghandi en DeWolf. Voor wie het „sola scriptura” aanhangt is het griezelig, van andere bronnen te zien drinken dan de Schrift.

Maar toegegeven dient te worden, dat zelfs de meest Schriftgetrouwe kerken ter wereld het in de praktijk van haar samenleven lelijk laten zitten. Men zou soms denken, dat een steeds zuiverder leer een steeds onzuiverder levenswandel tengevolge heeft. Bovendien noemt de belijdenis nog een andere bron dan de Schrift; ook uit de natuur leren wij God kennen.

En Paulus, hoewel doorkneed in het Oude Testament, gebruikte beelden uit het heidense leven: arena, wedstrijden; hij noemde de sintelbaan en de tribunes, de supporters en de finish als aanvaardbare grootheden om ons aan te sporen tot een christelijke geloofsstrijd. Hij bestreed de Kretenzen met een heidens praatje, om niet te zeggen een drogreden, nog wel van henzelf afkomstig. Sterker: de Heiland gebruikte een frauderende rentmeester als voorbeeld, om ons voorzichtigheid te leren.

Waarschijnlijk mogen wij wel de conclusie trekken dat de Bijbel — naast volmaakte richtlijnen — ook praktische voorbeelden geeft, om die richtlijnen in praktijk te kunnen brengen; en dat die voorbeelden lang niet altijd aan de voorgaande Schrift zijn ontleend, doch integendeel aan het gewone leven, vaak aan het heidendom.

Wanneer ds. King dan ook wel zijn beginselen in de Schrift vond, maar voor zijn methode overal iets van zijn gading aantrof, moeten wij hem dat niet al te kwalijk nemen.

Daar hebben kerken trouwens weinig recht toe. Zij hebben ds. King nog al in de steek gelaten. Ds. King heeft zich bitter beklagd over de laksheid van de orthodoxe kerken in de V.S., die zich van de rassenproblemen niets aantrokken, die blank en zwart gescheiden in de kerk laten zitten, en die de negerillusie, dat God zwart zou zijn, eenvoudig heiligschennis noemen. Toen ds. King in de gevangenis zat om zijn broeders, (vele malen zat hij in de gevangenis, als Paulus) durfden blanke collega's hem te kapittelen, dat hij zich bij zijn ambt moest houden (zielen voorbereiden voor de hemel) en zich niet met politiek inlaten (hetgeen King zag als vromelijk tegen de zonde, de duivel en zijn ganse rijk te strijden!). Wij mogen wel eens schrikken, als we bedenken dat onze kerken wel „in correspondentie staan” met die orthodoxe Amerikaanse kerken — maar geen directe steun boden aan de allerchristelijkste arbeid van ds. King.

En nu de praktijk van ds. Kings optreden. Geladen door zijn „filosofie der liefde” trachtte hij zijn zwarte broeders rijp te maken voor een geweldloze oplossing van het onhoudbare rassenprobleem. Hij leidde groepen op voor protestmarsen, voor sits-in, voor boycot, posten en protestacties. Hij leerde ze de gevolgen van deze acties (provocatie, geweld, hoon, arrestatie, gevangenisstraf) blijmoedig dragen.

Hij trainde hen in zelfbeheersing, vriendelijkheid,uldzaamheid. Hij oefende hen in zelfkritiek, spoorde nauwkeurig de eigenschappen op, welke de blanken irriteerden. Hij leerde zijn mensen, dat de protestmarsen en alle andere acties niet ten doel hebben de maatschappelijke orde te verstoren en het gezag lastig te vallen; zelfs niet ten doel hebben onmiddellijke lotsverbetering te verkrijgen; maar alleen de wantoestanden aan het licht te brengen.

Want niet het aantonen van onrecht is slecht — maar het begaan van onrecht. Niet door geweld zal de wereld verbeterd worden, niet door anarchie en wanorde — maar door bekering. King leerde zijn volgelingen: maak het de geweldenaars gemakkelijk zich te bekeren, en het maatschappelijk onrecht op te ruimen; laat hun zien dat geweld leed brengt naar weerskanten; dat geweldenaars niet gelukkig kunnen zijn. Hij wees hen bij voortduur op de hoge idealen: het gaat de negers niet om het openstellen van scholen, café's, bioscopen en concertzalen — maar het gaat om een totale integratie, om het opruimen van schotjes en apartheid. Wil de mensheid blijven leven, dan moet haar gehele leven voor het intermenselijk verkeer worden opengelegd.

Een mars van enige duizenden negers naar Washington: van de allerarmsten, de werklozen uit tien steden. Allen getraind in geweldloosheid en zelfbeheersing. Wat voor doel heeft zo iets? De regering vragen om werk, om loon, om levenskansen ook voor de kindertjes, om gelijk recht voor alle burgers, om de feitelijke en eindelijke afsluiting van het slaventijdperk! Daar moet de regering iets op antwoorden. Men gaat niet weg uit Washington, eer de regering gereageerd heeft. Van honger sterven kan men thuis — maar beter voor de regeringsgebouwen. Er wordt niet geprovoceerd door de negers, er wordt alleen vriendelijk gedemonstreerd. Sterker: King wist aan te tonen, dat tijdens zijn ideële acties de criminaliteit onder de zwarten sterk terugliep!

Een mars door Memphis om de verontrechtte vuilnismannen te steunen. Hun bond moest erkend worden, wilden de mannen kunnen blijven leven, kopen, een gezin onderhouden. De mars was — door de opzet van de Black Power — uit de hand gelopen. Ds. King nam zich voor de protestmars over te doen, om te bewijzen dat zijn leer van geweldloosheid meer bestaansrecht heeft dan bloedvergieten. Bij de voorbereiding van deze tweede mars stierf ds. King. Later heeft zijn vrouw de actie geleid en tot een goed einde gebracht.

Discipline en loutering, acclamaties en zang gaven tenslotte de negers de noodzakelijke uitlaat voor hun spanningen; bewaarden hen voor ontreddeering. Stormachtige gevoelens, die licht in haat en geweld zouden kunnen omslaan, werden door ds. King op sublieme wijze omgezet in dans en halleluja-zang. Dat was een der grootste gaven van ds. King: het massale kwaad te bestrijden met vriendelijkheid, zelfbeheersing en een ootmoedige vragen om recht; en intussen de gevaarlijke menselijke driften te sublimeren in marsen, zang, ritmisch applaus en andere ongevaarlijke acties.

PERSSCHOUW

Binnenkort zal er een bespreking komen in dit blad van de nieuwe psalmberijming. Enkele voorbeelden hebben we daarom al afgedrukt. Dr. H. Schroten schreef over die nieuwe psalmberijming enige tijd geleden in „Trouw” het volgende:

Nadat de psalmberijming van Datheen bijna twee eeuwen lang was gezongen, van 1566 tot 1773, kwam een nieuwe berijming tot stand op last van de Staten-Generaal der Verenigde Nederlanden, door de kerk aanvaard en in gebruik genomen sinds 1 januari 1775. Dit is onze „oude berijming”, thans dus weer bijna twee eeuwen gezongen.

Wie de geschiedenis rondom 1773 nagaat, ontdekt al spoedig, dat toen dezelfde vragen rezen als nu.

De belangrijkste daarvan is: hoe komt de kerk aan een nieuwe psalmberijming? Er zijn drie mogelijkheden:

1. restauratie van de oude berijming;
2. totaal nieuwe berijming of „herdichting” van de onberijmde psalmen;
3. een keuze uit de beste van de bestaande berijmingen.

In 1773 werd de zaak snel beslist: de **Staten** gaven niet alleen last tot de samenstelling van een nieuwe berijming, doch bepaalden tevens dat de derde weg bewandeld moest worden, en wees drie berijmingen aan, uit welke gekozen moest worden. In oude kerkboeken wordt nauwkeurig vermeld welke berijmingen gekozen waren uit die van Johannes Eusebius Voet, uit die van het dichtgenootschap „Laus Deo, salus populo”, of uit die van Hendrik Ghijsen. Wel is gebruik gemaakt van de vrijheid om daarin „de nodige veranderingen” aan te brengen. Doch zo was het mogelijk, binnen een half jaar de nieuwe psalmbundel aan te bieden.

Heel andere weg

De nieuwe berijming uit de „150 Psalmen. Proeve van een nieuwe berijming”, het bekende „groene boekje” is langs een heel andere weg tot stand gekomen.

Nu is niet gehandeld op last van de overheid, doch in kerkelijke vrijheid. En nu is gekozen voor de tweede weg: totaal nieuwe berijming of „herdichting”, al gaf de opdracht de vrijheid om rekening te houden met reeds bestaande bundels, inzonderheid ook met de berijming-1773.

Waarom is niet gekozen voor de éerstgenoemde weg: restauratie van de oude berijming?

De dichter Martinus Nijhoff was aanvankelijk zeer geporteerd voor restauratie. Hij betoogde: „Er zijn in de oude berijming verzen, die de grondtekst goed vertolken, die goede gedichten zijn en ook goed zingbaar zijn; waarom zou men daar aan gaan knoeien?” Daar zijn standpunt bekend was, werd hem geraagd om een restauratie van drie psalmen, die bij de gemeente geliefd zijn: 25, 103 en 150. Aarzelend beloofde hij dit te zullen proberen. Doch na zijn onverwacht verscheiden in 1953 bleek hij zeven berijmingen te hebben nagelaten, nl. van de psalmen 3, 16, 21, 23, 60, 67 en 150. Alleen 67 was een restauratie, de andere zijn „herdichting”!

Ondoenlijk

Hoe komt dit? Wel, omdat al spoedig bleek, dat een restauratie van onze oude berijming als regel ondoenlijk is.

In de eerste plaats, omdat **de grondtekst van de onberijmde psalmen beslissend** is en deze zo getrouw mogelijk vertolkt dient te worden. Waar deze in de nieuwe vertaling van de bijbel beter is vertaald dan in de statenvertaling, was dit voor de werkcommissie (inclusief de dichters) beslissend. Bij aarzeling besliste de hebreeuwse tekst; de nieuwe vertaling is in revisie, en medewerkers aan deze revisie waren er ook onder de leden der werkcommissie wat zeer nuttig is gebleken. Doch als regel richt de nieuwe berijming zich naar de nieuwe vertaling, niet omdat die altijd mooier is, maar wel dikwijls juister dan de statenvertaling, die in 1637 verscheen. Het ontdekken van nieuwe handschriften en het diepgaande onderzoek van de bijbel gedurende de laatste eeuwen kan en mag niet genegeerd worden door wie het gezag van de Schrift (in haar grondtekst!) erkent. Als er in psalm 68 vers 20 blijkt te staan: „Geprezen zij de Here. Dag aan dag draagt Hij ons; die God is ons heil” — en de statenvertaling heeft ten onrechte: „... Dag bij dag overlaadt Hij ons”, en de oude berijming vult aan: „met Zijne gunstbewijzen” — dan moest de dichter erkennen: „Dat stáát er niet; de grondtekst is veel sterker!” — en hij geeft die in psalm 68 vers 7 aldus weer: „Hij draagt ons leven dag bij dag”. Al was het oude psalm 68 vers 10 zeer geliefd en veel gezongen, toch moet ook een geliefd couplet wijken om de tekst recht te doen.

Toch herdicht

In het „groene boekje” waren wel enkele restauraties: behalve 67 ook bij voorbeeld de

psalmen 25, 116 en 118. Ook waren coupletten uit de oude berijming overgenomen in de nieuwe, zoals bij voorbeeld psalm 79 vers 3 (oud 4), 87 vers 3 (oud 4), 89 vers 8, 124 vers 1, 130 vers 4 en 138 vers 3 en 4. Maar in de revisie is psalm 116 geheel herdicht, evenals psalm 79, terwijl 89 vers 8 en 130 vers 4 eveneens geheel nieuw zijn, 124 vers 1 vrijwel geheel nieuw en 138 vers 3 en 4 niet geheel ongewijzigd zijn gebleven.

Ten dele heeft trouw aan de grondtekst hier toe gedwongen. Doch voorts was er een tweede reden, die meer en meer de onmogelijkheid van een goede restauratie deed gevoelen.

Taalgebruik

Die tweede reden is, dat onze taal en het taalgebruik sinds 1773 sterk veranderd zijn. Trouwens, tien psalmen uit de oude berijming kwamen reeds voor in een oude bundel uit 1686!

Een levende taal ontwikkelt zich voortdurend. Woorden raken in onbruik („treken” in psalm 5 vers 9) of verschuiven in betekenis. Als wij zingen: „’t Is Gods getuigenis, dat ... slechten wijsheid leert”, wordt misverstand gewekt. Want het hebreeuwse woord uit de grondtekst betekent: de „onverstandige” in de zin van: de eenvoudige, onervarene, die „er geen verstand van heeft” en daarom gemakkelijk te verleiden is en licht onwetend kan zondigen, als de „thora”, het onderricht dat God geeft in zijn „wet” en „getuigenis” hem niet de weg zou wijzen. Dat kon in 1773 uitgedrukt worden door het woord „slecht” — dat nu echter betekent: misdadig, boosaardig, en hier derhalve onbruikbaar is.

Restauratie zou voorts de dichterpsalmberijmer voor grote moeilijkheden stellen, omdat thans niet meer geoorloofd wordt geacht, wat in 1773 blijkbaar aanvaard werd: als het nodig was vanwege het aantal lettergrepen in een versregel, werd „woeden” samengetrokken tot „woèn”, „voeden” tot „voèn”, „treden” tot „treèn”, „beneden” tot „beneèn”, enzovoorts. De samentrekkingen betreffen dikwijls een rijmwoord. Laat men één rijmwoord vallen, dan moeten op z'n minst twee regels herdicht worden; soms drie, zoals in psalm 119, in psalm 56 zelfs vier. De dichter kiest allicht eigentijdse taal, zodat restauratie zou betekenen: vermenig van taal en stijl van de twintigste eeuw met die van de achttiende eeuw of eerder.

De opdracht

Sommigen zouden de voorkeur gegeven hebben aan een restauratie van de oude berijming. Dat de predikant-dichter in de 17e eeuw geprobeerd met „Datheen”, en hij was een „vakman”. Doch zijn restauratie werd niet aanvaard. Wel de totaal nieuwe berijming in 1773!

In elk geval: Nijhoff heeft het geprobeerd. Noch de hervormde commissie noch de interkerkelijk werkcommissie hebben bij voorbaat afwijzend gestaan tegenover restauratie. Haar opdracht was: een nieuwe berijming van de 150 psalmen op de bestaande melodieën. Zij hebben het met vreugde begroet, als hier en daar iets van het goede uit de oude berijming behouden kon worden, zonder de éénheid van stijl schade te doen, zoals in psalm 87 vers 3 (oud 4). Zowel commissie als dichter hebben hun opdracht voor ogen gehouden: geen vrije gedichten, maar een nieuwe berijming van de psalmen op de melodieën van Genève. Als maatstaven golden daarbij: getrouwe vertolking van de onberijmde psalmen, in eigentijdse taal, eenvoudig en zingbaar „op hele en halve noten”, rekening houdend met het doel: **liturgische bruikbaarheid in de eredienst.**

Psalm 60

Wat dit laatstgenoemde betreft: Nijhoff heeft dit terstond scherp beseft.

Hij heeft psalm 60 berijmd en vroeg zich daarbij af: Wat moet ik met al die geografische aanduidingen in de onberijmde verzen 8 tot 11? Moet ik die alle in de berijming verwerken? Het kán: zie in de oude berijming van psalm 60 de coupletten 3, 4, 5 en 6. Maar worden die ooit in de eredienst gezongen? Wat bedoelt de psalmdichter? Hij bezingt hier stellig de Messiaanse Vorst, die overwint in Gods kracht, zodat allen zich buigen voor Hem. Nijhoff brengt dit tot uitdrukking doordat hij al die namen weglaat, doch de (bij ieder bekende) Jordaan er in brengt en dicht:

„Ik juich, ik zal de vijand slaan
aan beide oevers der Jordaan

Dan, mij erkennend als hun heer,
werpt zich het Noorden voor mij neer
en 't Zuiden hoort naar mijn bevelen.
Heel 't land zal 'k meten en verdelen."

Weg van Nijhoff

Geest en bedoeling van deze psalm is hier op voor ieder verstaanbare wijze gegrepen en zo ontvangt de gemeente een berijming, die **liturgisch bruikbaar** is en in haar geheel kan worden gezongen.

De weg, die Nijhoff zo geweest had, is ook bij sommige andere psalmen bewandeld, bij voorbeeld psalm 42, 87 en ook 83.

Behalve Nijhoff met zijn zeven bovengenoemde psalmen hebben aan de nieuwe berijming medegewerkt de **dichters** ds. W. Barnard, A. den Besten, prof. dr. K. Heeroma, W. J. van der Molen, prof. dr. J. W. Schulte Nordholt en ds. J. Wit, en als musicoloog A. C. Schuurman. Sinds ± 1960 was W. J. van der Molen door andere werkzaamheden in beslag genomen, zodat hij niet kon medewerken aan de revisie.

Een team

Tot nog toe zijn niet bij elke berijming de namen van de betrokken dichters vermeld. Dit mede op hun eigen wens om een objectieve beoordeling te bevorderen. Na definitieve aanvaarding door de Kerken zal in deze leemte voorzien moeten worden. Dan zal ook duidelijker worden, dat onze dichters al werkende op „De Pietersberg” een **team** zijn gaan vormen. Zij raakten zozeer op elkaar „ingespeeld”, dat vele berijmingen het werk zijn van méér dan één dichter. Aan psalm 119 hebben zelfs alle dichters meegewerkt!

De kerk mag zich gelukkig prijzen dat zulk een team van erkende dichters bereid is gevonden zich te geven aan dit moeilijk werk, waarbij zij van alle kanten gebonden waren.

Nijhoff heeft eens gezegd: „Wie psalmen wil berijmen op vaststaande melodieën, zal altijd hier of daar moeten knutselen — maar laat dan tenminste een „vakman” dit doen!”

Welnu, een team van „vaklieden” heeft „geknutseld!” En heeft ons verrijkt met een mooie berijming, die **dichter bij de grondtekst staat dan de oude**, in een taal, die functioneert voor onze generatie, als geheel zoveel mogelijk **liturgisch bruikbaar**.

Hoofdletters

Tenslotte nog een „technische” opmerking. Op aandrang van velen is besloten in de revisie-1967 niet meer elke regel met een hoofdletter te laten beginnen. De hoofdletter wordt alleen gebruikt, waar het gaat om de Godsnaam of om een eigenaam.

De **hoofdletter** wordt trouwens zo min mogelijk gebruikt. Men trekke daaruit geen verkeerde conclusies, bij voorbeeld van theologische aard, zoals sommigen deden blijkens ingezonden kritiek. Men meende bij voorbeeld dat het Messiaans karakter van verschillende psalmen niet gehonoreerd wordt als daar, waar het duidelijk de Messias geldt, het gebruik van de hoofdletter achterwege is gelaten.

De hebreeuwse grondtekst kent helemáál geen hoofdletters. In onze taal functioneerde de hoofdletter enkele eeuwen geleden heel anders dan tegenwoordig! Nú is er een streven om zo weinig mogelijk de hoofdletter te gebruiken.

Duidelijk is, dat sommige critici in het al of niet gebruiken van de hoofdletter een kwestie van interpretatie zien.

Geen eigen exegese

De psalmberijmers hebben zich, met volle instemming van de commissie, op het standpunt gesteld, dat bij de berijming **zo min mogelijk een eigen exegese of interpretatie** behoort te worden ingedragen in de psalmen. Deze mogen spreken voor zichzelf. En de „herkenning” van hun bedoeling, bij voorbeeld in hun bezingen van de beloofde Messias, is bij de gemeente niet afhankelijk van een al of niet gebruikte hoofdletter!

De revisie-1967 is gereed. Zij wordt momenteel gedrukt en binnenkort toegezonden aan de kerken. Mogeen zij in haar beslissing worden geleid door de Heilige Geest, die van Gods grote werken doet spreken en zingen „**in de taal, in welke wij geboren zijn.**”

INGEZONDEN

STICHTING „REDT EEN KIND”

„Joy is een Moslim-meisje van vijf jaar. Ze heeft geen ouders meer. We vermoeden, dat deze dood zijn. Er was niemand, die voor dit hulpeloze kind kon zorgen.....”

Joy is één van de vele hongerende Indiase kinderen.

Er zijn veel hongerende kinderen op deze wereld en we zouden graag overal willen helpen. Daarom hebben we gemeend dáár te moeten helpen waar deze arme kinderen niet alleen voedsel in natura ontvangen, maar ook geestelijk gevoed worden met het zuivere Woord van God.

Veel kinderen wachten op hulp. Zonder geld kunnen we niets doen. Velen gaven reeds. Sinds onze laatste publikatie in „Opbouw” van 21 juni j.l., waarin U alle bijzonderheden over onze stichting en het „adopter” van deze arme kinderen kon lezen, steeg het aantal „adopties” van 24 naar 44 kinderen. Daar zijn we heel dankbaar voor.

Een tweetal reacties uit de vele: Een gemeente uit Zuid-Holland nam onder leiding van haar predikant tot nu toe 7 kinderen voor haar rekening. Welke gemeente volgt?

Een jeugdvereniging met leden van 17-21 jaar uit Rotterdam adopteerde 2 kinderen. Wat waren we blij met hun brief: „We willen hiermee proberen iets te volbrengen van het gebod, dat onze Heer ons gegeven heeft, n.l. om barmhartig te zijn en van onze rijkdom weg te geven aan anderen.”

Wilt ook U ons steunen? Graag! Dit kunt U doen door een gift te storten op onze postrekening of ons met een vaste bijdrage te steunen, waardoor U, of alleen, of samen met anderen, een kind kunt „adopter”.

Wilt U meer inlichtingen. Schrijft U dan naar ons secretariaat: Burgemeester van Tiennenweg 37, Diemen.

Stichting „Redt een kind”

Postgiro 1599333 - Zwolle.

Medechristenen in NOOD.

Het ICCAN (Interkerkelijk Contact Comité Ambon-Nederland) is een Stichting, die in positief Christelijke zin, in samenwerking met Ambonese leiders op allerlei gebied, de Ambonese bevolkingsgroep in Nederland te hulp komt op geestelijk, cultureel en sociaal gebied. Zij zijn in 1951 als KNIL-militairen met hun gezinnen naar Nederland overgebracht en over heel Nederland in kleinere en grotere groepen verdeeld. Op 1/3/67 waren dat 22 485 personen, waarvan 93% tot de positief Christus-belijvende Ambonese kerken behoort en trouw de kerk bezoekt. Dat hen in Nederland grote gevaren van materialisme en wereldwijking bedreigen is ons, Nederlanders, uit eigen ervaring genoeg bekend. Dat zij met ons en door ons voorgelicht en geholpen moeten worden op alle levenssterren is iedereen wel duidelijk. Dat de Regering terugtreedt in haar begeleiding van de Ambonezen is begrijpelijk: de hoogste waarden voor de Ambonezen zijn: Kerk, School en eigen cultureel bezit en daarin doet de Regering geen keuze; zij beperkt zich tot maatschappelijke voorziening en draagt haar taken over aan het particulier initiatief (waartoe het ICCAN behoort).

WAT DOET HET ICCAN. 11 jaar geleden, aanvankelijk geleid door enkele onderwijzers, die in Indonesië het Christelijk onderwijs hadden gediend, zag het ICCAN zich al spoedig geplaatst voor méér dan principiële keuze van Chr. onderwijs en begeleiding daarvan (80% van de Ambon. kinderen komt uit Maleis-sprekend milieu en heeft geëigend taalonderwijs nodig) en van regeling van kindervakanties (de kinderen logeerden, om thuis te geraken, in Christ, Nederl. gezinnen). Het gehele leven in Nederland was aan de orde, waarbij het verlangen der Ambonezen „niet ongeschikt worden voor terugkeer, beter toegerust te worden bij terugkeer naar het moederland; behoud van het

eigene in cultuur, beschaving en traditionele waarden” volledig geëerbiedigd en, waar nodig, behouden en verdiept diende te worden. Vandaar dat in 1968 door het Chr. Nat. Vakverbond cursussen worden gegeven voor maatschappelijke en sociale vorming, die druk door de Ambon. worden bezocht (op 2 plaatsen in ons land) en met goed resultaat. Vandaar ook dat de laatste jaren kadercursussen werden gegeven, waar aan hun jeugdleiders verfrissingscursussen werden gegeven (op 5 en 6 plaatsen in ons land), omdat vooral de jeugd zich moet bezinnen op haar taak in kerkelijk verband en daartoe toegerust moet worden. Deze cursussen slaagden alle, maar dienen elk jaar herhaald te worden, omdat de **nazorg** voor voorgangers en leiders van groot belang is. Dan is er het „bandrecorderpastoraat” waarbij met „geluidsbandjes” de zieken (ook overal verspreid in ziekenhuizen, inrichtingen e.d.) bereikt worden. Zij zijn vaak, ook door taalmoeilijkheden, zeer eenzaam.

Ook aan lektuur in eigen taal is de nodige aandacht besteed. Een 40-tal geestelijken schreef in het Maleis „Bij de Bron”, overdenkingen uit de Bijbel met lied en gebed, om hen in hun eenzaamheid te betrekken op gemeenzaamheid met de Heer der kerk „Die Zich niet vergist en in de vreemdelingschap onze deelgenoot is”. (Verkrijgbaar bij het ICCAN, evenals „Amboina-Ambon”, waarin geschiedenis en verblijf in Nederland duidelijk worden uiteengezet. Voor de kinderen „Saka, de vluchteling uit Ambon”, voor ons, Nederlanders boekjes die onmisbaar zijn, belangeloos geschreven door het ICCAN en bij ons verkrijgbaar). Ook het eigen, rijke cultuurbezit dient, vooral onder de jeugd, verlevendigd en verdiept te worden opdat zij niet weerloos en vormloos opgaan in onze samenleving. Ook daarvoor heeft het ICCAN haar Commissie. De nazorg van de godsdienstvoorgangers, die van zeer lage salarissen moeten zien rond te komen, moet in vervolgcursussen behartigd worden. De weinige eigen voorgangers hebben elk een heel ressort als werkterrein. Het kerklied moet ook door de jeugd beoefend en bekend zijn, zoals dat bij de ouderen het geval is, en ook daartoe wordt voorlichting en hulp gegeven. Dat het ICCAN al deze werkzaamheden **ter plaatse** niet blijvend kan volbrengen mag ieder duidelijk zijn. Daarom worden **plaatselijke ICCAN-Comités** opgericht, waarin en Nederl. en Ambon. zitting hebben die plaatselijk de moeilijkheden bespreken en samen trachten die op te lossen. Daarop volgt dan weer het samenbrengen van vertegenwoordigers van deze Comités, die jaarlijks op één plaats in Nederland samen komen om ervaringen uit te wisselen. Zoals dat trouwens gebruikelijk is ook bij kadercursussen maatschappelijke en sociale vorming en kadercursussen jeugdleiders. Al dit werk wordt voorbereid door methodiekcommissies uit het ICCAN. En voor al dit werk wordt de hulp gebruikt van positief Christelijke Instanties en deskundigen. Dat er zeer intensief gewerkt wordt door vergaderingen met schoolhoofden, die Ambon. leerlingen hebben, om hen voor te lichten hoe deze kinderen geholpen en tegemoetgekomen kunnen worden, is even noodzakelijk als onvermijdelijk (de vergaderingen in Culemborg, Breda, Almelo zijn bijzonder goed geslaagd; die te Assen moet nog volgen. Ook hiervoor dient een aparte onderwijscommissie van het ICCAN). Al deze commissies, die belangeloos en onbaatzuchtig al hun tijd beschikbaar stellen, vormen met de commissies voor financiën en voorlichting het ICCAN, dat handen, tijd en geld tekort komt (voor 1968 is dat een tekort van f 25.000,—) om deze uitgroei van het werk van het allernoodzakelijkste te voorzien.

WIE ZIJN DE LEDEN VAN HET ICCAN BESTUUR?

De meeste leden komen van Ambonese zijde. Het zijn hun deskundige vertegenwoordigers van kerk, jeugd en belangen-organisaties en van de vrouwenfederatie. De Nederlandse leden behoren tot de N.H., Ger., Ger. Vrijgem., Chr. Ger. kerk, meestal mensen, die op kerkelijk, medisch en onderwijsgebied in de Zending werkzaam zijn geweest in Indonesië.

Zij doen dit werk in de wetenschap dat „liefde om Christuswil een gebod is, dat niet kan wachten op elkaar begrijpen”.....

Wij vragen ons af of in Nederland een kleine groep geloofsbroeders en zusters achteloos over het hoofd gezien wordt. Is men in onze grote wereld zó bezig met de grote groepen buiten ons land, dat men „de broeder naast de deur” over het hoofd ziet en aan zijn lot overlaat? Is men zich zo weinig bewust van de grote geva-

ren die een kleine groep in ons eigen land bedreigen? Als de Ambonees de minste onzer broeders is dan heeft hij het meeste recht op ons meelevens NU en HIER.

Namens het ICCAN-Bestuur

J. P. Sinke, Ophoviuslaan 52, Den Bosch
Geref. - Secretaris
ds. G. Heeringa, Brabantlaan 12, Vught
N.H. - Penningmeester
P. Veling, Vivaldistraat 9, Culemborg
Geref. Vrijgemaakt - Lid

Stichting ICCAN giro 4182, Borgerlaan 14, Amersfoort.

TWEEMAAL HELPEN

Een vorstelijke gift

Heeft U het gelezen? De Stichting Gereformeerde Kinderbescherming ontving de mededeling van een schenking van f 130.000,—. Het bedrag wordt ter beschikking gesteld zodra wordt begonnen met de bouw van de uitbreiding van „de Driehoek”. Onzerzijds was er een zekere verlegenheid aangaande het vertolken der gevoelens, welke door een zo unieke verassing worden opgeroepen. Er was aanvankelijk een niet weten wat te moeten doen. Het evenwicht werd gevonden in: Het werk werd geboren uit nood. De opdracht werd aanvaard. God gaf en geeft Zijn zegen.

Zeer noodzakelijk

Het aantal bewoners van „de Driehoek” zal spoedig de 20 zijn gepasseerd. Er is eigenlijk plaats voor 16. Door aan een vertrek tijdelijk een andere bestemming te geven kan de capaciteit wat worden opgevoerd. Dit is geen definitieve oplossing. Die moet worden gezocht in uitbreiding door de bouw van een nieuw gedeelte. De totale kosten daarvan worden begroot op rond f 400.000,—. Hieraan ontbreekt vandaag nog rond f 50.000,—.

Een half jaar eerder dan was verwacht is het aantal van 16 bereikt; dat reeds zo spoedig het aantal van 20 zou worden gepasseerd had niemand kunnen denken. Bovendien hebben we mogen ervaren, dat met „de Driehoek” ons niet verwachte mogelijkheden zijn geopend. „Zij komen aan door goddelijk licht geleid, het na-kroost, dat de Heer' wordt voorbereid”. Deze Woorden van ps. 22:16 (berijmd) vormen tevens een aansporing om met de bouw spoed te betrachten.

Tot een hand en een voet

Nauw verbonden aan de praktische hulpverlening is de wijze waarop in de hulpverlening met elkaar kan worden samengewerkt. Hoe dit mogelijk is kan men leren op het congres, dat van 31 oktober tot 2 november wordt gehouden in „de Blijde Werelt” te Lunteren. Er zijn momenteel 125 aanmeldingen. Er is nog plaats voor tenminste 25 deelnemers. De copij van de inleiders is reeds in het bezit van de uitgever van de opstellenbundel, de Vuurbaak. Deze kunt U dus op tijd in Uw bezit hebben. Weet U wat tot heden is opgevallen? Er melden zich te weinig ouderlingen en predikanten. Waar blijven ze? De eenheid en continuïteit in de christelijke hulpverlening gaat juist ook hen aan. De inleiders laten U daarover niet in het onzekere. Zij proberen vensters te openen om een nieuw perspectief aan de kerk te geven. Dit gaat ons allen aan.

De termijn van aanmelding is verlengd tot 1 september a.s. Om met het congres een zo hoog mogelijk rendement te bereiken is gekozen voor een bepaalde organisatorische opzet. De verwezenlijking ervan maakt het daarom noodzakelijk, dat men zich zo spoedig mogelijk opgeeft. U kunt dit doen door overmaking van f 60,— op postrekening 821000 t.n.v. „De Spaarbank voor Ede” onder vermelding van: „Diakonaal Kongres 1968, rek. nr. 500154.

Gezinsverzorging

Tot op heden werden slechts enkele namen ontvangen voor de stndiecommissie, tot samenroeping waarvan besloten werd tijdens de te Amersfoort gehouden vergadering van ge-

zinsverzorgingsinstellingen. De Stichting Gereformeerde Kinderbescherming wil hieraan haar medewerking verlenen, doch op voorwaarde, dat de instellingen zelf zich hierbij actief betrokken weten en medewerken. Stuur daarom spoedig de namen van al de in aanmerking komende personen.

Terug naar het begin

Veelal op verzoek vermelden wij onderstaand de volgende giften:

Gereformeerde Schoolver. Io Vivat, Rotterdam 75,—; bijeengebracht door de jeugd van Rotterdam-Kralingen, 36,—; coll. C.J.O.-kamp Ootmarsum van de jeugd te Enschede, 100,—; coll. gezinskamp La Roche en Ardennen, 47,10; extra bijdrage 1968 250,—;

Feliciteitsgiften: 1 van 2,50; 4 van 5,—; 9 van 10,—; 1 van 4,—; 8 van 5,—; 14 van 10,—; 2 van 15,—; 1 van 20,—; 7 van 25,—; en 3 van 50,—. Allen hartelijk dank.

Totaal t/m 29 juli f 8.730,90.

Giften en collecten kunnen worden overgemaakt op postrekening nr.52325 t.n.v. de Stichting Gereformeerde Kinderbescherming, Beatrixlaan 37, Ede.

G. P. J. C.

Op zaterdag 31 augustus a.s. organiseert het Noordelijk Verband van G.P.J.C.'s een Landdag aan de Zuiderlaan in het prachtig gelegen „Stadspark” te Groningen.

In de buurt van het Stadspark zal het terrein aangegeven worden door oranje pijlen, terwijl er op het station in Groningen een G.P.J.C.-er met oranje band zal staan om de treinreizigers verder te helpen.

Bij **regenachtig** weer ligt het in de bedoeling de bijeenkomst te houden in de „Refajahkerk”, Galenuslaan te Groningen. Ook is er een **avondvergadering** die in de Refajahkerk wordt gehouden.

De sprekers 's middags zijn:

De Heer P. Jongeling over: „De minderheid en de natie”.

De Heer J. v. d. Jagt over: „Ontwikkeling van het Noorden”.

De Heer J. P. de Vries over: „Student zijn in deze tijd”.

De Heer B. S. v. d. Bijl over: „Een radicale suggestie”.

Aanvang middagvergadering in het Stadspark: half drie.

Aanvang avondvergadering in de „Refajahkerk”: kwart voor acht.

Kaarten à f 2,—.

STUDENTENLEVEN

„Zij, die dit jaar hun studie aan de Theologische Hogeschool hopen aan te vangen, kunnen op de dag van de inschrijving, maandag 9 september a.s., de wens te kennen geven lid te worden van het Corpus Studiosorum in Academia Campensi „FIDES QUADRAT INTELLECTUM”.

Vanaf bovengenoemde datum is hun aanwezigheid in Kampen noodzakelijk in verband met het novitiaat, dat op die datum D.V. zal ingaan; in deze periode kunnen zij kennis maken met het Corps en het Corpsleven.

Eventuele verdere inlichtingen kunnen verkregen worden bij de Ab-actis Corporis.

Voor de senaat,

H. Veldman,
h.t. Ab-actis,
Vincent Lübeckstraat 12,
Zwolle

Ingezonden V.G.S.U.

Als u in september aan de R.U. te Utrecht gaat studeren, komt u in een geheel andere omgeving, die aan uw aanpassingsvermogen hoge eisen stelt.

Door u aan te sluiten bij een studentenvereniging zult u zich sneller in de studentenwereld thuisvoelen.

Als gereformeerde studenten zijn we in de eerste plaats op elkaar aangewezen. Wij hebben elkaar nodig om in gebondenheid aan de

Bijbel en de Drie Formulieren van Enigheid een antwoord te zoeken op de problemen, waar de wetenschap ons voor plaatst en die wij niet kunnen en mogen ontlopen.

De Vereniging van Gereformeerde Studenten te Utrecht is een studentenvereniging, die zeker ook de andere aspecten van het studentenleven tot hun recht doet komen. De sociëteit biedt daartoe o.a. ten volle gelegenheid.

Op grond van het bovenstaande doen wij een dringend beroep op u, om u niet afzijdig te houden van deze vereniging.

In verband met de huidige kerkelijke situatie zijn er restricties verbonden aan het verkrijgen van het lidmaatschap. Nadere inlichtingen kunt u verkrijgen bij de ab-actis, Mej. M. Ch. Smits, Nieuwe Gracht 48, Utrecht. Tel. 030 19562. Bovendien zal de vereniging vertegenwoordigd zijn op de oriënteringsdag der R.U. op 23 augustus 1968.

Bij nadere informatie bleken de in die „ingezonden” genoemde „restricties” het volgende te bevatten.

„Daar er nu steeds meer in diverse gemeenten zich twee kerken presenteren die zich vrijgemaakt noemen hebben wij gemeend een kerkelijke uitspraak van (een) meerdere vergadering(en) te moeten afwachten welke van de twee binnen het kerkverband behoort. Ten aanzien van aankomende studenten die uit gescheurde gemeenten komen betekent dit het volgende: Alle aankomende studenten die uit gescheurde gemeenten komen en in Utrecht gaan studeren (waar immers ook twee kerken zijn) verkrijgen het gastlidmaatschap. Zij die na een uitspraak van (een) meerdere vergadering(en) weer in het kerkverband zijn komen te staan kunnen het lidmaatschap verkrijgen, Zij die dat niet zijn kunnen gastlid blijven.

Wij zijn volkomen op de hoogte welke onvolkomenheden deze restrictie heeft. Toch hebben wij gemeend te moeten vechten voor het behoud van een Vereniging voor Gereformeerde Studenten.”

Wie zou niet wenen?

A.

VIJFTIENDE VERANTWOORDING GIFTEN BIJBELS BROEDER VAN DEN BERG

Deze week ontving ik de volgende giften: Van J.R.F. te A. (A 10250) 10,—; H. de G. te E. (1189920) 10,—; W.R. te R. (660444) 25,—; F.T. S. te G. (1146491) 5,—; J.K. te S. (586546) 10,—; M.R. te D.H. (840034) 10,—; J.H. te N. (964131) 25,—; R.H. te R. (152) 100,—.

Totaal deze week f 195,—.

Hartelijk dank!

We eindigden vorige week met een totaal van f 6.924,88. Daar komt bij f 195,—. Dat brengt het totaal op f 7.119,88.

Giften voor dit doel kunnen overgemaakt worden op giro 59480 van de Amro Bank te Schoonhoven, t.g.v. H. Amelink, met als bij-schrift „Bijbels voor br. v. d. Berg”. A.

HULPBEHOEVENDE STUDENTEN

Nalezing

Van vacantie teruggekeerd kan ik nog giften voor onze hulpbehoevende studenten verwoorden. Hier volgen ze: f 25,— van mej. C.A. K. te Z. (688218) op 22.7. Op 26.7 f 5,— van J.D. te Z. (Dr.) gestort.

Bovendien ontving ik uit West-Australië van een broeder een bedrag van twee Pond, 4 sh. + 7 p. dat is ± f 20,—, waarvan de helft bestemd is voor ons doel en de helft voor het werk van br. Van den Berg. Alle gelden zijn overgemaakt.

Daarmee ben ik wel aan het einde.

Hartelijk dank!

G. Visee

En toen ik dacht dat ik er was bleek dat onjuist. Op 24 augustus ontving ik nl. nog een overschrijving van f 60,79 van de kerk te G., zijnde 1/3 van een op 4 augustus daar gehouden collecte. Dankbaar doorgezonden!

RECTIFICATIE

„Eenparigheid van gevoelen?”

In het nummer van 16.8. is op pag. 139, 2e kolom, ongeveer in het midden, bij het zetten een gedeelte weggevallen. Daar het hier betreft een aanduiding van een gemeenschappelijk leed en een gemeenschappelijke aansprakelijkheid in deze zaak, meen ik goed te doen, het ontbrekende alsnog ter overweging te geven. Voorafgaande aan de zin „In ons vorig artikel hebben we gepoogd.....” dient U te lezen:

„In plaats van blij te zingen: „Ai, ziet hoe goed, hoe lieflijk is 't, dat zonen van 't zelfde huis als broeders samen wonen”, zouden we op grond van de kerkelijke situatie der laatste jaren beter „de profundis” kunnen klagen:

Ach ziet, hoe triest, hoe treurig is 't dat zonen van 't zelfde huis niet willen samenwonen

Waar 't liefdevuur dus is gedoofd.

't Is als de boter op ons aller hoofd,

De boter, die ons brengt met God in strijd,
Als kwade vrucht van twist en nijd.

Dit is niet bedoeld als een wrange grap. Het is ernst. Het mes snijdt in eigen vlees. Door twist en tweedracht op verschillende punten, telkens weer oplaaierend, zijn wij bezig vijanden te worden van elkander en daarin — en dat is het diep tragische ervan — in de grond der zaak van onszelf, immers de gelovige leeft niet uitsluitend zichzelf en voor zichzelf.

P. Groen

KERKNIEUWS

Beroepen: te Capelle a/d IJssel: ds. T. Dekker te Goes; te Orangeville: ds. C. Oly te Bruchterveld.

Ds. K. Drost. Zondag 18 augustus j.l. werd ds. K. Drost, gekomen van Gouda, door drs. E. Teunis van Pernis bevestigd als dienaar des Woords te Hilligersberg-Straatweg. Zijn bevestiging bediende bij deze gelegenheid het Woord uit Jesaja 52:7. In de middagdienst deed ds. Drost intrede met een preek over Efeze 1:11-14.

Ds. T. O. G. M. Bosma. Op 15 augustus j.l. werd in Rijnsburg ds. T. O. G. M. Bosma bevestigd als missionair predikan door zijn collega-zending ds. K. Deddens. Deze bediende het Woord uit Handelingen 16:16-18. Na zijn bevestiging sprak ds. Bosma over Hand. 16:30-32.

Ds. J. Kruidhof. Zondag 18 augustus j.l. werd kand. J. Kruidhof in Enschede-Noord bevestigd als missionair dienaar des Woords voor de zending op Irian Barat. Zijn bevestiging, ds. I. de Wolff, bediende bij deze gelegenheid het Woord uit 1 Timotheus 4:13-16. In de avonddienst deed ds. Kruidhof intrede met een preek over Handelingen 13:2-3.

Vervroegde Generale Synode?

De kerkeraad van Bunschoten-Spakenburg zal een voorstel doen op de e.v. classisvergadering om langs de kerkelijke weg te komen tot een vervroegde generale synode met het oog op de hoogleraarsbenoeming en de moeilijkheden aan de Theologische Hogeschool.

ADRESSEN

Ds. K. Drost, Stadhouderslaan 4, Rotterdam-12, tel. (010) 224679.

THEOLOGISCHE HOGESCHOOL

Vooropleiding

Aan de aanstaande theologische studenten die voornemens zijn zich voor te bereiden op het voortentamen in de klassieke talen voor de toelating tot de propaedeutische studie aan de Theologische Hogeschool, en die daartoe de bestaande vooropleiding voor de klassieke talen

wensen te volgen wordt meegedeeld, dat de vooropleiding begint, nadat zij zich op 10 september te Kampen hebben laten inschrijven als student aan de Theologische Hogeschool, zoals daarvan eerder mededeling is gedaan door de senaat.

Hun wordt verzocht op 11 september des namiddags om 3 uur aanwezig te zijn in een van de lokalen van de Noorderkerk te Groningen (Akkerstraat 28). Tevens worden daar dan die studenten verwacht, die de vooropleiding thans voor het tweede jaar zullen gaan volgen.

THEOLOGISCHE HOGESCHOOL

De senaat van de Theologische Hogeschool van De Gereformeerde Kerken in Nederland, te Kampen, deelt met het oog op de aanvang van de cursus 1968-1969 door dezen het volgende mede:

1. Zij, die voor het eerst als student wenssen te worden ingeschreven, worden dinsdag 10 september 1968, des voormiddags 10.30 uur, verwacht in het gebouw van de Theologische Hogeschool, Broederweg 15 te Kampen.

Bij eerste inschrijving dienen te worden overgelegd:

- bul eindexamen gymnasium, h.b.s., kweekschool voor onderwijzers (3e leerkring), h.t.s. of staats-examen (in alle gevallen incl. cijferlijst);
- attest van de kerkeraad onder wiens opzicht de gegadigde staat. (ten aanzien hiervan zal de senaat handelen overeenkomstig hetgeen door deputaten-curatoren is goedgekeurd blijkens het Kort Verslag van hun vergadering d.d. 16 augustus 1967, art. 3).
- pasfoto.

2. De recensie der bullen van hen, die reeds eerder als student waren ingeschreven, is gesteld op dinsdag 10 september 1968, des namiddags te 16.— uur. Zij, die zich daartoe niet persoonlijk presenteren, worden voorzoveel zij niet meer verplicht zijn de colleges te volgen, verzocht het verlangen tot her-inschrijving **schriftelijk (niet telefonisch)** kenbaar te maken aan het bureau van de pedel (N.B.: dit verzoek wordt ook gericht tot de studenten voor het doctoraal-examen). Recensie na 10 september 1968 zal slechts mogelijk zijn tegen betaling van f 10.—.

3. De opening van de lessen is gesteld op donderdag 26 september 1968, en wel des avonds te 19.30 uur, in de aula van de Hogeschool; deze is opgedragen aan de pro-rector, prof. J. Kamphuis.

4. Ten aanzien van de voor-opleiding zal de daartoe aangewezen docent, drs. Ph. Roorda, nadere gegevens publiceren.

Voor de senaat van de
Theologische Hogeschool,
J. Kamphuis
h.t. secretaris.

THEOLOGISCHE HOGESCHOOLDAG 1968

De commissie ter voorbereiding van de Theologische Hogeschooldag 1968 maakt bekend:

De Theologische Hogeschooldag 1968 zal worden gehouden, zo de HEERE wil, woensdag 25 september. De samenkomsten beginnen des morgens 10.— uur en des middags 2.— uur.

Nadere mededelingen volgen zo spoedig mogelijk.

TE KOOP AANGEBODEN

HERENHUIS
te Rotterdam/Overschie.

Parterre: 2 kamers en suite, Bruynzeelkeuken, kelder;
1e verdieping: 3 kamers en badkamer;
2e verdieping: 2 kamers en berguimten.
Centrale verwarming en warmwatervoorziening in het gehele huis.

Voor- en achtertuin.

Alles in prima staat. Koopprijs f 70.000.—.

T. BOUTERSE,

Schansweg 1, Rotterdam-8, telefoon 010-153535

Redactieleden:

Ds. H. AMELINK, Dr. J. BOSCH,
P. GROEN, Prof. Dr. H. J. JAGER, Drs.
J. G. VAN OORD, Dr. P. G. SMELIK,
Prof. C. VEENHOF, Ds. G. VISEE

Adres van de Redactie:

Ds. H. Amelink, Waal 5, Langerak (Z.-H.)

Geref. Persvereniging „Opbouw”:

adres secretaris en penningmeester:
Van Lynden van Sandenburglaan 16,
Utrecht. Telef. 030-711450. Giro 448367.

Administratie abonnementen:

Drukkerij Steenberg,
Slotlaan 220, Zeist. Telef. 03404-12452

Abonnementsprijs

f 15,— per jaar (bij vooruitbetaling)

Zeist. Giro 233117.

Advertentieprijs 20 ct. per mm

Familieberichten 15 ct. per mm

Voor de vele blikken van belangstelling, die wij ter gelegenheid van onze 45-jarige echtvereniging ondervonden, zeggen wij allen hartelijk dank.

R. H. VAN DRIEL

Echtgenote,

Kinderen en Kleinkinderen

D'Amandelboom, Bilthoven.

In oktober komt het...

Het geheel nieuwe elektronische orgel...

Het **GOLDSTREAM** elektronenklavier.

Waarmede U in een gouden stroom van klanken Uw geliefde religieuze en klassieke muziek zult kunnen vertolken.

Elk **GOLDSTREAM** instrument heeft de manualen recht boven elkaar liggen.

Met 4 oktaven omvang, zonder repeterende tonen.

Geen draaiknoppen: Geen omslachtige draai-bewegingen met de hand die het spel verstoren; een simpele vingerbeweging is voldoende om het gewenste effect te verkrijgen.

Teneinde de klankspreiding van het orgel te verkrijgen worden de registers verdeeld over 3 versterkers die 5 luidsprekers voeden, welke op verschillende plaatsen in de kast zijn aangebracht.

Elke versterker geeft 7 Watts af. Het totale vermogen van 21 Watts is ruimschoots voldoende voor een kleine zaal.

Daarbij, echter, is het mogelijk de verschillende „werken” (onder-manuaal, boven-manuaal en nagalmkanaal) te laten klinken over (een) afzonderlijke luidsprekerkast(en).

Zodat uiteindelijk elk der modellen voor elke willekeurige ruimte gebruikt kan worden.

Als eerste heeft **GOLDSTREAM** een elektronische chorus-eenheid, waarvan het effect zich laat vergelijken met het bekende **LESLIE** luidspreker-systeem.

Vast uitgevoerd op de 3 grootste modellen, en op aanvraag als extra aan te brengen op nog 3 der overige modellen.

Materialen en onderdelen voor **GOLD-STREAM** instrumenten zijn met zorg geselecteerd met de opzet een klasse-instrument te brengen.

Daarom kunnen ze ook de scherpste toets der kritiek doorstaan.

We durven dan ook een garantie te verlenen over de ongekend lange termijn van 7 jaren voor het elektronische, en van 3 jaren voor het mechanische gedeelte.

Onze speciale constructie-methode is geheel ingesteld op onze (nog) bescheiden produktie-kapaciteit en gericht op uiterste efficiëncy bij eventuele nazorg.

Dit is voor de fabrikant en koper dermate voordelig, dat we 7 verschillende modellen kunnen brengen en toch voor prijzen die voor ieder aanvaardbaar zijn.

In oktober beginnen onze demonstraties met de 3 modellen die representatief zijn voor ons volledige produktie-programma.

Maar...

We kunnen niet overal tegelijk zijn. Geeft U daarom tijdig blijk van Uw belangstelling aan:

VERKOOPORGANISATIE "RHODYNA", Postbus 62, Ermelo.